

Heykəllərin dili olsa...

Baxımsızlıq, laqeydlik, yoxsa hörmətsizlik?

Redaksiyamıza daxil olan məktubda da məhz bu narahatlıq ifadə olunurdu. Oxucumuz yazırdı ki, illər əvvəl böyük ehtiramla qoyulan abidələr, memorial komplekslər bəzən baxımsız, səliqəsiz, insanı utandıra-caq dərəcədə acınacaqlı duruma düşür. Bir zamanlar dəqiqliklə işlənmiş üz cizgiləri indi demək olar ki, tanınmır, baxışlar korşalıb, mimikalar itib. Bürünc və ya daş səthlər qaralıb. Qışın sərt şaxtasından və yağışlı günlə-rindən sonra heykəllərin üzərində su izləri, dərin çökəkliklər əmələ gəlib. Sanki heykəllərin üzünə zamanın hissi-pası həkk edilib, onlar isə bu yükü əzabla daşıyırlar. Ətrafa toz və tullantılar yığılıb. Postamentlə birləşən his-

sələrdə qopmalar, kənarlarda sınıqlar var. Yazılar silinib, hərflər ya yarımçıqdır, ya da ümumiyyətlə seçilmir. Quşlar, uçan həşəratlar da heykəlləri bulaşdırır. Həmin məktubun izi ilə paytaxtın küçə və meydanlarına üz tutduq.

Düşündük ki, tariximizi özündə yaşadan abidələr millətin taleyində iz qoymuş şəxsiyyətlərin xatirəsinə ucaldılıb. Onların adlarını yüksək tribunlardan səsləndirir, yubileylərini qeyd edirik, amma gündəlik həyatımızda şəhərin mərkəzində yerləşən xatirələrinə sahib çıxmırıq. Abidələrin mühafizəsi və bərpası konkret qurumların vəzifəsidir. Lakin görünən odur ki, bu vəzifə ya kağız üzərində qalır, ya da ikinci dərəcəli məsələ kimi qəbul edilir. Nəticədə, şəhərin mərkəzində ucaldılan abidələr yaddaşı yaşatmaq əvəzinə, biganəliyin nümunəsinə çevrilir.

Mədəni irsimizə bu laqeyd münasibətə son qoymağın vaxtıdır. İctimai

düşüncə, yanaşma, həm də dəyərlərin təbliği sahəsində də dəyişikliklər edilməlidir. Bu vəzifəni yerinə yetirmək məsuliyyətində olanlar turistlərin və xarici qonaqların şəhərimiz haqqında təəssüratlarını da nəzərə almalıdırlar.

İstiqlaliyyət küçəsində, tarixi "İsmailiyyə" binasının hazırda isə AMEA Rəyasət heyəti yerləşən ünvanla yanaşı qoyulmuş akademik Yusif Məmmədəliyevin heykəli 1998-ci ildə ulu öndər Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə ucaldılıb. Abidənin müəllifləri Xalq rəssamı, heykəltaraş Akif Əsgərov, Əməkdar memar Elxan Əsədov, Əməkdar incəsənət xadimi, rəssam Çingiz Fərzəliyevdir. 2011-ci ildə akademik Yusif Məmmədəliyevin heykəli təmir və yenedənqurma işləri ilə əlaqədar olaraq yerindən götürülüb. Aradan xeyli zaman keçib, bu gün də abidə baxımsız vəziyyətdədir.

Abidələri bir dəfə təmir etməklə iş bitmir. Onlar şəhər həyatının bir parçasıdır, zamanın, havanın, gündəlik hərəkətlərin təsirinə məruz qalırlar. Buna görə də şəhərimizi bəzəyən, tariximizdən söz açan daş abidələri qoruyub gələcək nəsillərə ötürmək hər kəsin vətəndaşlıq borcudur.

Bu ehtiram diqqət və əməllə reallaşmalıdır. Əks halda, gələcəyin boş divarlarında nə bir bəryef qalacaq, nə də kimliyimizi yaşadan izlər. Çün-

ki unudulan dəyərlər unudulan tarix deməkdir.

Yazımızın əvvəlində söz açdığımız küçədən bir az irəlidə musiqi sənətimizin və milli operamızın banisi, ölməz əsərləri ilə mədəni tariximizdə silinməz iz qoyan dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəyli və taleyini əbədi olaraq teatra bağlayan aktrisa, səhnə fədaisi Mərziyyə Davudovanın xatirə lövhələrindəki yazıların rus dilində olması və Azərbaycan dilinin orfoqrafik normalarına uyğun gəlməyən hərfzlərlə hazırlanması da milli kimlik, dövlət dili və mədəni dəyərlər məsələsində ciddi narahatlıq doğurur. Dövlət dili və mədəni dəyərlərimizin qorunması baxımından, bu cür detalların diqqətə alınması vacibdir.

Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, şair, dramaturq və filosof Hüseyn Cavidin, ictimai xadim Heydər Hüseynovun, dövlət xadimi Şəmsi Rəhimovun, general Akim Abbasovun xatirələrini əks etdirən lövhələrdə də oxşar vəziyyət müşahidə olunur. Fərq ondadır ki, bu lövhələrdə yazılar doğma dilimizdədir, lakin onlara münasibət heç də xalqımıza xas olan davranışları əks etdirmir. Bu səbəbdən aidiyyəti qurumlar ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirməli, hər bir abidə və lövhənin daşdığı mənəvi yük qorunmalı və düzgün təqdim edilməlidir. Çünki dəyərlərə sahib çıxmaq onları yaşatmaqdır.

Fidan ƏLİYEVA
XQ